

1918 - odzyskanie NIEPODLEGŁOŚCI

Mazurek Dąbrowskiego

1797

tekst: Józef Wybicki

melodia: autor nieznany

1. Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz, Dąbrowski
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

2. Przejdziem Wisłę, przejdziem
Wartę
Będziem Polakami.
Dał nam przykład **Bonaparte**
Jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz...

3. Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.

Marsz, marsz...

Stefan Czarniecki - polski dowódca wojskowy
Zabór- terytorium zabrane przez obce państwo

4. Już tam ojciec do swej Basi

Mówi zapłakany:

Słuchaj jeno, pono nasi

Biją w tarabany.

Marsz, marsz...

jeno - tylko

pono - podobno

5. Niemiec, Moskal nie osiędzie,
Gdy jąwszy pałasza,
Hasłem wszystkich zgoda będzie
I ojczyzna nasza.

Marsz, marsz...

Moskal - Rosjanin

Pałasz - szabla

6. Na to wszystkich jedne głosy:

"Dosyć tej niewoli

Mamy Racławickie Kosy,

Kościuszkę, Bóg pozwoli.

Marsz, marsz...

Rota

1908

tekst: Maria Konopnicka

melodia: Feliks Nowowiejski

1. Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród,
Nie damy pogrześć mowy!
Polski my naród, polski lud,
Królewski szczep piastowy.
Nie damy, by nas gnębił wróg!

Tak nam dopomóż Bóg!

pogrześć - pogrzebać

Królewski szczep piastowy – Dynastia Piastów rządziła
Polską od 1025 roku. Chodzi o to, że pochodzimy od Piastów

2. Do krwi ostatniej kropli z żył
Bronić będziemy Ducha,
Aż się rozpadnie w proch i w pył
Krzyżacka zawierucha
Twierdzą nam będzie każdy próg.

Tak nam dopomóż Bóg!

zawierucha - wichura, nawałnica,

3. Nie będzie Niemiec pluł nam w twarz
Ni dzieci nam germanił.
Potężny wstanie hufiec nasz,
Duch będzie nam hetmanił.
Pójdziem, gdy zabrzmie złoty róg.

Tak nam dopomóż Bóg!

Germanił - zmieniał na niemców

Hetmanił - przewodził (Hetman to przywódca wojska)

Marsz Pierwszej Brygady

1917

tekst: Andrzej Hałaciński, Tadeusz Biernacki

melodia: Andrzej Brzuchal-Sikorski

1. Legiony to – żołnierska nuta,
Legiony to – ofiarny stos,
Legiony to – żołnierska buta,
Legiony to – straceńców los!

Buta – zbytńia pewność siebie

**My Pierwsza Brygada,
Strzelecka gromada,
Na stos, rzuciliśmy
Swój życia los,
Na stos, na stos!**

2. O ileż mąk, ileż cierpienia,
O ileż krwi, wylanych łez,
Pomimo to – nie ma zwątpienia,
Dodawał sił – wędrówki kres.

Mąk - męk

**My Pierwsza Brygada,
Strzelecka gromada,
Na stos, rzuciliśmy
Swój życia los,
Na stos, na stos!**

3. Mówili, żeśmy stumanieni
Nie wierząc nam, że chcieć – to
móc!

Trwaliśmy wciąż osamotnieni
A z nami był nasz drogi wódz!

stumanieni - ogłupieni, oszukani

**My Pierwsza Brygada,
Strzelecka gromada,
Na stos, rzuciliśmy
Swój życia los,
Na stos, na stos!**

A portrait of a man in a military uniform, likely a general, with a mustache and several medals on his chest. He is wearing a dark blue uniform with a blue sash and gold braiding on the shoulder. The background is a textured, light brown color.

Piechota

1918

Tekst i melodia:

Leon Łuskinio

1. Nie noszą lampasów lecz szary ich strój!

Nie noszą ni srebra, ni złota,

Lecz w pierwszym szeregu podąża na bój

Piechota, ta szara piechota.

Lecz w pierwszym szeregu podąża na bój

Piechota, ta szara piechota.

Lampasy - paski sukna lub jedwabiu kolorowego naszywane po bokach zewnętrznego szwu spodni. Ozdoba spodni

Piechota - wojsko walczące pieszo

**Maszerują strzelcy maszerują
Karabiny błyszczą, szary strój,
A przed nimi drzewa salutują,
Bo za naszą Polskę idą w bój!**

Salutowanie - żołnierskie przywitanie, oddawanie honorów

2. I idą, a w słońcu kołysze się stal,
Dziewczęta zerkają zza płota,
A oczy ich dumne utkwione są w dal,
Piechota, ta szara piechota.
A oczy ich dumne utkwione są w dal,
Piechota, ta szara piechota.

**Maszerują strzelcy maszerują
Karabiny błyszczą, szary strój,
A przed nimi drzewa salutują,
Bo za naszą Polskę idą w bój!**

3. Nie grają im surmy, nie huczy im róg
A śmierć im pod stopy się miota,
Lecz w pierwszym szeregu podąża na bój
Piechota, ta szara piechota!
Lecz w pierwszym szeregu podąża na bój
Piechota, ta szara piechota!

Surmy – instrument dęty drewniany

**Maszerują strzelcy maszerują
Karabiny błyszczą, szary strój,
A przed nimi drzewa salutują,
Bo za naszą Polskę idą w bój!**

Rozkwitały pąki białych róż

1914/1918

tekst: Jan Lankau, Kazimierz Wroczyński

melodia: Mieczysław Kozar-Słobódzki

1. Rozkwitały pąki białych róż,
Wróć, Jasińku z tej wojenki już,
Wróć, ucałuj jak za dawnych lat,
Dam ci za to róży najpiękniejszy
kwiat,

**2. Kładłam ci ja idącemu w bój
Białą różę na karabin twój,
Nimeś odszedł mój Jasińku stąd,
Nimeś próg przestąpił,
kwiat na ziemi zwiędł.**

**3. Ponad stepem nieprzejrzana mgła,
Wiatr w burzanach cichuteńko łka.
Przyszła zima, opadł róży kwiat,
Poszedł w świat Jasieńko, zgiął po
nim ślad.**

Łka - płacze

**4. Już przekwitły pąki białych róż,
Przeszło lato, jesień, zima już.
Cóż ci teraz dam, Jasińku, hej,
Gdy z wojenki wrócisz do dziewczyny
swej?**

**5. Jasińkowi nic nie trzeba już,
Bo mu kwitną pąki białych róż.
Tam nad jarem, gdzie w wojence padł
Wyrósł na mogile białej róży kwiat.**

Mogila - grób

**6. Nie rozpaczaj, lube dziewczcze, nie.
W polskiej ziemi nie będzie mu źle.
Policzony będzie trud i znój,
Za ojczyznę poległ ukochany twój.**

Raduje się serce

1914

tekst: Wacław Łęcki, Tadeusz Ostrowski

melodia: ludowa (autor nieznan)

1. Raduje się serce, raduje się dusza,
Gdy Pierwsza Kadrowa na wojenkę rusza.

**Oj da, oj da dana, kompanio kochana,
Nie masz to jak Pierwsza, nie, o nie!**

2. Chociaż do Warszawy mamy długą drogę,
Przecież jednak dojdziem, byle by iść w nogę.

Pierwsza Kadrowa - pododdział piechoty utworzony w Krakowie przez Józefa Piłsudskiego

3. Gdy Moskal, psia wiara, drogę nam zastąpi,
Kulek z manlichera nikt mu nie poskąpi.

**Oj da, oj da dana, kompanio kochana,
Nie masz to jak Pierwsza, nie, o nie!**

4. Chociaż w butach dziury i na portkach łaty,
To Pierwsza Kadrowa pójdzie na armaty.

Moskal – Rosjanin
manlicher - karabin

5. A gdy się szczęśliwie zakończy powstanie,
To Pierwsza Kadrowa gwardyją zostanie.

**Oj da, oj da dana, kompanio kochana,
Nie masz to jak Pierwsza, nie, o nie!**

Gwardyja - orszak, władcy

Przybyli ułani pod okienko

1914

tekst: Feliks Gwizdź

melodia: ludowa (autor nieznany)

wszyscy: 1. Przybyli ułani pod okienko,
Pukają, wołają:

chłopaki:

"puść panienko"!

Ułan – żołnierz jazdy lekkiej uzbrojonej

dziewczęta: 2. "O Jezuu, a cóż to za wojacy?,,

chłopaki: "Otwieraj! Nie bój się - to czwartacy!"

dziewczęta: 3. "O Jezuu! A dokąd Bóg prowadzi?,,

chłopaki: "Warszawę odwiedzić byśmy radzi.

czwartacy - 4 Pułk Piechoty

Pułk – jednostka woj

chłopaki: 4. Gdy zwiedzimy Warszawę, już nam pilno
Zobaczyć to nasze stare Wilno.

chłopaki: 5. A z Wilna już droga jest gotowa,
Prowadzi prościutko aż do Lwowa”.

Wilno – miasto na Litwie należące kiedyś do Polski

Lwów - miasto na Ukrainie należące kiedyś do Polski

dziewczęta:

6. "O Jezuu, a cóż to za mizeria?,,

chłopaki:

"Otwórz no, panienko! Kawaleria.

chłopaki:

7. Przyszliśmy napoić nasze konie,
Za nami piechoty pełne błonie."

Kawaleria – wojsko konne

Błonie - duża przestrzeń, równina pokryte trawą

dziewczęta: 8. "O Jezu! A cóż to za hołota?,"

chłopaki: "Otwórz, no panienko! To piechota!"

wszyscy: 9. Panienka wnet wrota otworzyła,
Ułanów do środka zaprosiła.

Hołota - grupa osób, które zachowują się w sposób niekulturalny

Wojenko, wojenko

1914-1917

Muzyka: autor nieznany

Słowa: Feliks Gwiżdż ew. Henryk Zbierzchowski lub
Edward Słoński lub
Józef Obrochta-Maćkulin
(możliwi autorzy wg różnych źródeł)

1. Wojenka, wojenka, cóżeś ty za pani,
Że za tobą idą, że za tobą idą
Chłopcy malowani?

2. Chłopcy malowani, sami wybierani,
Wojenka, wojenka, wojenka, wojenka,
Cóżeś ty za pani?

3. Wojenka, wojenka, co za moc jest w tobie,
Kogo ty pokochasz, kogo ty pokochasz

W zimnym leży grobie.

4. Na wojence ładnie, kto Boga uprosi,
Żołnierze strzelają, żołnierze strzelają,
Pan Bóg kule nosi.

5. Maszeruje wiara, pot się krwawy leje,
Raz dwa stąpaj bracie, raz dwa stąpaj bracie,
Bo tak Polska grzeje.

6. Ten już w grobie leży z dala od rodziny,
A za nim pozostał, a za nim pozostał
Cichy płacz dziewczyny

